

PROTOKOLL / PÖYTÄKIRJA
fra møtet i norsk-finsk reingjerdekommisjon /
Suomalais-norjalaisen poroitakomission kokouksesta

Sted / Paikka: Videomøte/Videokokous
Dato / Pvm: 13.11.2020

Kommisjonsmedlemmer til stede / Läsnä komission jäsenet:

Morten Floor	Landbruks- og matdepartementet / <i>Norjan maatalous- ja elintarvikeministeriö</i>
Johan Ingvald Hætta	Landbruksdirektoratet / <i>Norjan maatalouden keskusvirasto</i>
Katarina Påve Gaup	Norske reindriftsamers landsforbund / <i>Norjan poroelinkeinoa harjoittavien saamelaisten valtakunnallinen liitto</i>
Hannu Linjakumpu	Yksikön päällikkö, Lapin ELY-keskus / <i>Enhetschef, Lapplands NMT-central*</i>
Anne Ollila	Toiminnanjohtaja, Paliskuntain yhdistys / <i>Daglig leder, Reinbeitedistriktenes forening</i>

Sekretariat / Sihteeristö:

Kari Henttunen	Paliskuntain yhdistys, <i>Reinbeitedistriktenes forening</i>
Magnar Evertsen	Landbruksdirektoratet, <i>Norjan maatalouden keskusvirasto</i>

Øvrige deltakere / Muut osallistujat:

Asbjørn Kulseng	Landbruksdirektoratet / <i>Norjan maatalouden keskusvirasto</i>
Ingolf Balto	Fylkesmannen i Troms og Finnmark / <i>Tromssan ja Finnmarkin lääninhallitus</i>
Kirsi Huhtamäki	Rikoskomisario, Lapin poliisilaitos, <i>Kriminalkommissarie, Polisinrättningen i Lappland*</i>

Tolker / *Tulkit*: Taina Aellig ja / og Pia Vinkki

81/20 **Åpning av møtet / Kokouksen avaaminen**

Møteleder Morten Floor åpnet møtet og ønsket kommisjonens medlemmer, tolkene og øvrige møtedeltakere velkommen til videomøte.

Grunnet utbruddet av covid-19 ble kommisjonsmøtet gjennomført som videomøte. Det ble understreket at dersom tolkene får problemer med lyden, så vil møtet måtte avbrytes.

Kokouksen puheenjohtaja Morten Floor avasi kokouksen ja toivotti komission jäsenet, tulkit ja muut kokouksen osallistajat tervetulleiksi videokokoukseen.

Covid-19-tilanteen vuoksi komission kokous pidettiin videokokouksena. Korostettiin, että jos tulkeille tulevassa äänessä ilmenee ongelmia, kokous täytyy keskeyttää.

82/20 **Godkjenning av dagsorden / Esityslistan hyväksyminen**

Den finske delegasjonen fremmet ønske om å diskutere oppnevning av ny kommisjon som egen sak under eventuelt. Dette med bakgrunn i at kommisjonens funksjonstid utløper ved årets slutt.

Vedtak: Kommisjonens funksjonstid satt som sak under 90/20 Eventuelt. For øvrig ble dagsorden godkjent.

Suomen valtuuskunta esitti, että uuden komission nimittämisestä keskusteltaisiin omana asiakohtanaan kohdassa Muut asiat, koska komission toimikausi päättyy vuoden lopussa.

Päätös: *Komission toimikausi otettiin käsiteltäväksi kohdassa 90/20 Muut asiat. Muilta osin esityslista hyväksyttiin.*

83/20 **Underskriving av protokollen fra siste møte / Edellisen kokouksen pöytäkirjan allekirjoittaminen**

Protokoller fra de to siste møtene er omforent mellom sekretariatene i forkant av møtet, dvs, Saariselkä 26-27.11.2019 og Oslo 05.03.2020. Protokollen fra møtet i Rovaniemi 03-04.04.2019 ble godkjent på forrige møte, men mangler fremdeles underskrift fra Katarina Påve Gaup.

Ennen kokousta sihteeristöt ovat saattaneet kahden viime kokouksen, ts. Saariselällä 26.-27.11.2019 ja Oslossa 5.3.2020 pidettyjen kokousten, pöytäkirjat muotoon, josta ne ovat yksimielisiä. Rovaniemellä 3.-4.4.2019 pidetyn kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin edellisessä kokouksessa, mutta siitä puuttuu edelleen Katarina Påve Gaupin allekirjoitus.

Vedtak: Protokollene fra møtene i Saariselkä 26-27.11.2019 og Oslo 05.03.2020 ble godkjent. For å unngå at protokollene blir liggende lenge i påvente av neste fysiske møte, legges det opp til en elektronisk utsending og underskriving av protokollene fra alle de tre siste møtene.

Päätös: *Saariselällä 26.-27.11.2019 ja Oslossa 5.3.2020 pidettyjen kokousten pöytäkirjat hyväksyttiin. Jotta pöytäkirjat eivät jäisi pitkäksi aikaa odottamaan seuraavaa*

läsnäolokokousta, kolmen viime kokouksen pöytäkirjat on tarkoitus lähettää ja allekirjoittaa sähköisesti.

84/20

Orientering om aktuelle nyheter i reindriften i Norge og Finland / *Porotalouden ajankohtaiskatsaukset Norjasta ja Suomesta*

I Finland har Corona situasjonen fått størst konsekvenser for reiselivsnæringen, og også kommende vinter forventes det lite utenlandske turister. Den finske regjeringen har gitt koronastøtte til næringslivet. Dette gjelder, også til primærnæringene som ble negativt påvirket av korona (bl.a. til bedrifter som driver med direktesalg av kjøtt til restauranter). For primærnæringene har staten kunne tildele en støttepakke til bedrifter på mellom 2.000 og 8.000 euro. Det pågår diskusjon nasjonalt i Finland på hvordan EUs så kalte stimuleringspakke skal fordeles. Trolig vil det gå store summer til tiltak som blant annet utbygging av bredbåndsinfrastruktur og biogass.

Når det gjelder krisevinteren i fjor som følge av snøforholdene, så vurderes det fremdeles i Jord- og skogbruksdepartementet (FI) hvordan det skal betales erstatning for skader forårsaket av snø til reindriftsnæringen. Skadene for reindriften har Reinbeitedistriktenes forening beregnet til 22 mill. euro. Den største delen av tapet kommer fra redusert kjøttproduksjon, som skyldes at mange reindriftstutøvere har en kalveprosent under 20 prosent etter krisevinteren. Det er derfor lite dyr å selge. I beregningen inngår også en forventet nedgang i de gjennomsnittlige prisene fra 10 til ca. 8 euro pr kg reinslakt til reineiere, som følge av en betydelig reduksjon i etterspørselen fra restaurant- og hotellmarkedet. Reinbeitedistriktene forening jobber med å bygge nye salgskanaler rettet mot finske konsumenter, for å bli mindre avhengig av restaurantmarkedet. Dette betyr at den økonomiske situasjonen for reineiere er veldig vanskelig. Det er utfordrende for næringen at det går lang tid fra skade til utbetaling av erstatning.

Nytt elektronisk søknadsskjema for tilskudd pr dyr til reindriftsnæringen har gjort behandlingen mye raskere. Generelt er støtte til reindrift på lavt nivå. EUs programperiode går ut dette året. Innen jordbruk vil distriktsutviklingsprogrammet forlenges i 2 år til. Ny programperiode fra 2023-2027 hvor det fortsatt vil være mulig å utvikle primærnæringene/reindrift med friske EU-midler.

--

På norsk side ble det orientert om at reindriften gjennomgikk en omfattende beitekrise vinteren og våren 2020 i store områder i Finnmark, Troms og Nordland. Beitekrisen skyldtes mye snø og isdannelse, og gjorde det nødvendig med tilleggsfôring. Under de årlige reindriftsforhandlingene mellom staten ved Landbruks- og matdepartementet (LMD) og næringen ved Norske reindriftsamers landsforbund (NRL), ble det avsatt 10 mill. kroner fra reindriften utviklingsfond til innkjøp av kriefôr. Det norske Stortinget bevilget ytterligere 30 mill. kroner til kriefôrbereidningsfondet for reindriften våren 2020. Totalt ble det bruk 50 mill. norske kroner (ca. 4,67 Mill euro) over reindriftsavtalen til å håndtere beitekrisen. Pengene ble dels gitt som tilskudd til reinbeitedistrikt til kjøp- og uttransport av kriefôr, og dels til å dekke et statlig tilbud om helikoptertransport av kriefôr. Det er ennå for tidlig å fastslå hvor stor negativ effekt beitekrisen har hatt på kalvetilgang og produksjonen i reindriften. Foreløpige slaktetall viser at slaktingen har blitt betydelig redusert. Prisen på reinkjøtt har økt denne høsten. Dette skyldes økt etterspørsel i forbrukermarkedet. LMD og NRL følger utviklingen nøye. LMD har oppnevnt en arbeidsgruppe som skal gå gjennom håndteringen av beitekrisen. Rapporten fra arbeidsgruppen skal foreligge i desember. NRL er urolig for hvordan kommende vinter blir med tanke på klimaendringer, og næringen mener selv at inntektene har gått ned med om lag 1/3 pga redusert kalveprosent og mindre dyr å selge.

I Norge har regjeringen vedtatt en rekke krisepakker for å hjelpe næringslivet under Korona pandemien. Reiselivsnæringen har også fått betydelige utfordringer i Norge. Jordbruksnæringen har ikke opplevd like store negative konsekvenser i Norge, da Norge omsetter det aller meste av landbruksproduktene internt i landet. Med bakgrunn i reindriftens særegenhet, ble det ved utbruddet av Covid-19 gitt flere unntak for reindriften. Reindriftsutøvere som krysset grensen fra Sverige eller fra Finland fikk unntak fra karanteneplikten når de krysset grensen for å følge opp egen reinflokk. Unntaket fra karanteneplikten gjaldt norske, svenske og finske reindriftsutøvere. Unntaket var ikke generelt, men kom kun til anvendelse når det var nødvendig av hensyn til gjeting og arbeid med reinen og gjaldt kun i arbeidstiden. Det ble også gitt unntak i innreiserestriksjonsforskriften for svenske reieiere som følger reinflokken over grensen til Norge og for finske reieiere som krysser grensen for å hente tilbake egen rein, slik at disse ikke skulle bortvises på grensen. Sist uke ble det gjort innskjerper i karantenergelverket og innreise regelverket. Det er ikke lengre gitt unntak for særskilte grupper. Men det er gitt unntak for grupper som har en særlig samfunnsmessig viktig rolle. Reindriftsutøverne har en slik rolle. LMD arbeider nå med et eget info-skriv som orienterer om innskjerper og konsekvenser for den grensekryssende reindriften.

Et nytt funn ble gjort av CWD på en villreinbukk i september 2020 på Hardangervidda. Tidligere er det gjort 19 funn av CWD på villrein i Norfjella. Totalt er det tatt 118.361 prøver på hjortedyr i Norge, herav 42.000 prøver på tamrein. Det er funnet 28 positive prøver, herav 20 på villrein (klassiske CWD), 7 på elg (atypisk) og 1 på hjort (atypisk). Den norsk Vitenskapskomiteen (VKM) er utfordret i forhold til kortsiktige tiltak og langsiktige tiltak med bakgrunn i det nye funnet. Første rapport skal foreligge den 6. desember 2020. Ingen funn ennå i tamreinflokker – heldigvis. Viktig at reindriften gjør de tiltak som er nødvendig for å redusere risikoen for smitte og utvikling av sykdommen.

Suomessa koronatilanne on vaikuttanut eniten matkailuelinkeinoon, ja myös ensi talvena ulkomaisten matkailijoiden määrän odotetaan olevan alhainen. Suomen hallitus on osoittanut koronatuokea elinkeinoelämälle, myös koronasta kärsineille alkutuotannon yrityksille (mm. ravintoloille lihaa suoraan myyville yrityksille). Alkutuotannon yrityksille valtio on myöntänyt tukipaketteja, joiden suuruus on vaihdellut 2 000 ja 8 000 euron välillä. Suomessa käydään kansallista keskustelua EU:n ns. elvytyspaketin jaosta. Todennäköisesti merkittäviä summia kohdennetaan mm. laajakaistainfrastruktuurin rakentamiseen ja biokaasuhankkeisiin.

Viime vuoden lumiolosuhteista johtuneen kriisitalven osalta Suomen maa- ja metsätalousministeriö tekee edelleen arvioita siitä, miten lumen poroelinkeinoille aiheuttamia vahinkoja korvataan. Paliskuntain yhdistys on arvioinut poronhoidolle aiheutuneet vahingot 22 miljoonaksi euroksi. Suurin osa menetyksistä muodostuu lihantuotannon vähenemisestä, joka johtuu siitä, että kriisitalven vuoksi monella poroisännällä vasomisprosentti on jäänyt alle 20 prosentin. Siksi myytävää on vain vähän. Arviossa on otettu huomioon myös keskihintojen lasku 10:stä noin 8 euroon teuraskilolta, mikä on seurausta ravintola- ja hotelliolla tapahtuneesta merkittävästä kysynnän heikkenemisestä. Paliskuntain yhdistys rakentaa uusia myyntikanavia suomalaisten kuluttajien suuntaan, jotta riippuvuus ravintola-alasta ei olisi niin vahva. Tämä merkitsee sitä, että poronhoitajien taloudellinen tilanne on erittäin vaikea. Elinkeinolle on haastavaa, että vahingonkorvausten suoritukset viivästyvät paljon.

Poroelinkeinoon uusi sähköinen porojen lukumäärään perustuva tuenhakulomake on nopeuttanut käsittelyä huomattavasti. Yleisesti ottaen poronhoidon tuki on alhaisella tasolla. EU:n ohjelmakausi päättyy tänä vuonna. Nykyistä maaseutuohjelmaa jatketaan vielä kahdella vuodella. Uusi ohjelmakausi on 2023–2027, jolloin on edelleen mahdollista kehittää alkutuotantoa/poronhoitoa tuorein EU-varoin.

--

Norjan valtuuskunta tiedotti, että suurissa osissa Finnmarkin, Tromsin ja Nordlandin alueita oli laaja poroelinkeinoon laidunkriisi talvella ja keväällä 2020. Laidunkriisin syynä oli runsasluminen talvi ja jään muodostuminen, ja lisäruokinta oli välttämätöntä. Vuotuisissa poronelinkeino- neuvotteluissa valtion (eli Norjan maatalous- ja ruokaministeriön eli Landbruks- og matdepartementet, LMD) ja elinkeino edustajien (Norjan poroelinkeinoon harjoittavien saamelaisten valtakunnallinen liitto eli Norske reindriftsamers landsforbund, NRL) kesken varattiin 10 miljoonaa kruunua poronhoidon kehittämisrahastosta kriisirehun hankkimiseksi. Lisäksi Norjan suurkäräjät myönsi 30 miljoonaa kruunua poronhoidon kriisivalmiusrahastolle keväällä 2020. Poronhoitosopimuksen nojalla käytettiin kaikkiaan 50 miljoonaa Norjan kruunua (n. 4,67 miljoonaa euroa) laidunkriisin hoitamiseen. Varat myönnettiin toisaalta paliskunnille kriisirehun ostoon ja kuljetuksiin, toisaalta kattamaan valtion tarjoaman kriisirehun helikopterikuljetuksen. Vielä on liian aikaista todeta, miten suuresti laidunkriisi on haitannut vasomista ja tuotantoa. Tähän saakka kirjatut teurasporojen määrät osoittavat määrien merkittävää vähenemistä. Poronlihan hinta on noussut kuluneena syksynä. Tämä johtuu kuluttajamarkkinoiden kasvaneesta kysynnästä. Ministeriö ja NRL seuraavat kehitystä tarkkaan. Ministeriö on nimittänyt työryhmän, jonka on tarkoitus käydä läpi laidunkriisin käsittely. Työryhmän raportin on määrä valmistua joulukuussa. NRL on huolestunut siitä, millaiseksi tuleva talvi osoittautuu ilmastonmuutoksen vuoksi, ja elinkeino on sitä mieltä, että tulot ovat laskeneet noin 1/3:lla pienemmän vasomisprosentin ja myyntikelpoisten porojen määrän vähenemisen vuoksi.

Norjan hallitus on päättänyt joukosta kriisipaketteja auttaakseen elinkeinoelämää koronapandemian aikana. Matkailuelinkeino on myös kohdannut merkittäviä haasteita Norjassa. Norjan maatalouselinkeino ei ole kokenut yhtä mittavia kielteisiä vaikutuksia, koska Norjan maataloustuotteet myydään suurimmaksi osaksi kotimaassa. Poronhoidon erityisluonteen vuoksi Covid-19-pandemian puhjetessa poronhoidolle suotiin useita poikkeuksia. Poronomistajat, jotka ylittivät rajan Ruotsista tai Suomesta seuratessaan omaa protokkaansa, saivat poikkeuslupan olla noudattamatta karanteenivelvoitetta. Karanteenivelvoitteesta poikkeamislupa koski norjalaisia, ruotsalaisia ja suomalaisia poronhoitajia. Poikkeuslupa ei ollut yleinen, vaan sitä saattoi käyttää vain silloin, kun rajan ylittäminen oli välttämätöntä laiduntamisen yhteydessä ja poronhoitoon liittyvien työtehtävien vuoksi ja se oli voimassa vain työaikana. Ruotsalaisille poronomistajille myönnettiin poikkeuslupa maahantulokieltoasetuksesta myös niissä tapauksissa, jolloin nämä seurasivat tokkaansa rajan yli Norjaan ja suomalaisille poronomistajille, kun nämä hakivat porojaan takaisin, niin ettei heitä käännytetäisi rajalla. Viime viikolla karanteeni- ja maahantulosääntöjä kiristettiin. Erityisryhmille ei enää myönnetty poikkeuslupia. Kuitenkin yhteiskunnallisesti tärkeille ryhmille annettiin erivapauksia. Poronomistajilla on tällainen asema. Ministeriössä laaditaan parhaillaan tiedotetta tiukennuksista ja rajat ylittävälle poronhoidolle koituvista vaikutuksista.

Hardangerviddalla tavattiin syyskuussa 2020 uusi CWD-löydös urospuurasta. Aiemmin metsäpeuroissa on tavattu 19 CWD-tapausta Norfjellan alueella. Norjassa on otettu hirvieläimistä kaikkiaan 118 361 näytettä, näistä 42 000 näytettä poroista. Positiivisia näytteitä on löydetty 28, joista 20 metsäpeuroista (klassinen CWD), 7 hirvistä (epätyypillinen) ja 1 saksanhirvestä (epätyypillinen). Uuden löydöksen johdosta Norjan tiedekomitealta (Den norske vitenskapskomiteen, VKM) on pyydetty ehdotuksia lyhytaikaisiksi ja pitkäaikaisiksi toimenpiteiksi. Ensimmäinen raportti on määrä julkaista 6. joulukuuta 2020. Vielä ei ole löydetty yhtään positiivista tapausta porotokissa – onneksi. On tärkeää, että poroelinkeino ryhtyy välttämättömiin toimenpiteisiin vähentääkseen taudin tarttumisvaaraa ja sen kehittymistä.

Vedtak: Orienteringene ble tatt til etterretning. Enighet om at det gjennomføres en gjensidig orientering om gjeldende karantenerregelverk knyttet til utbruddet av Covid-19. Frist innen 1. desember.

Päätös: *Katsaukset merkittiin tiedoksi. Oltiin yhtä mieltä molemminpuoleisesta, Covid-19:n aiheuttamien voimassa olevien karanteenisääntöjen raportoinnista 1. joulukuuta mennessä.*

85/20

Grensekryssinger siden siste møte samt tiltak / Edellisen kokouksen jälkeen tapahtuneet rajanylitykset toimenpiteineen

Ingolf Balto hos Fylkesmannen redegjorde for status på norsk side siden siste møte. Siidaene som hører til Ánarjohka området begynte tidlig å flytte mot sommerbeite, med unntak av én siida som ble igjen. Pga av de vanskelige snøforholdene gjetet de flokken døgnet rundt, men likevel kom noen rein over på finsk side. Ifølge Fylkesmannens opplysninger var disse reinene ikke mange timer på finsk side før de ble hentet tilbake. Denne siidaen flyttet også mye tidligere enn vanlig til sommerbeite.

De 3 ulovlige gjerdene som var oppført av norske reineiere over til finsk side er fjernet etter siste møte. Siden det ikke er lov til å oppføre slike gjerdene, anser norske myndigheter dette som en uheldig engangshendelse.

I begynnelsen av juni ble det gjennomført befaringsreiser når det gjelder beiteskade på finsk side av grensen. På finsk side ble laget totalt 15 meldinger om grensekryssinger høst/vinter/vår 2019/20. Blant meldingene var det 9 erstatningskrav som totalt beløper seg til ca. 38.000 euro. Erstatningskravet ble sendt til Norge i september. På norsk side er myndighetene forsinket med å behandle erstatningskravene. Erstatningskravet fra i fjor på ca. 16.000 euro er dessverre ennå ikke ferdigbehandlet.

Under forhandlingene om ny grensegjerdekonvensjon var erstatningsreglene et sentralt tema. Den norske delegasjonen ønsket å høre hvordan konvensjonens bestemmelser knyttet til erstatninger praktiseres på finsk side. Kirsi Huhtamäki viste til at de på finsk side har diskutert skadeserstatning med sin agrolog som gjennomfører befaringsreiser og fastsetter skadeoppkjørene. Agrologen mener det er unødvendig å foreta befaringsreiser før på våren, da det er vanskelig å fastsette omfanget av skaden før snøen har smeltet. Derfor gjennomføres beitebefaringsreiser i midten av juni, og da blir norske myndigheter invitert til å delta.

Fra norsk side ble det påpekt at det er et viktig prinsipp i erstatningssaker at det er den som har fremmet krav om at det har skjedd en skade, som må dokumentere skaden og skadeomfanget i det krav som presenteres. Krav om erstatning skal fremkomme i forbindelse med melding om grenseoverskridelse. Vedkommende myndighet i det riket hvor skaden har funnet sted, skal sørge for at skaden undersøkes så raskt som mulig. Vedkommende myndighet skal gi informasjon om tid og sted for skadeundersøkelsen til vedkommende myndighet i det andre riket på en dokumenterbar måte. Denne myndigheten skal gi mulighet til å overvære skadeundersøkelsen. Undersøkelsen skal gi svar på om det har skjedd en skade, om skaden er voldt av rein, og er av en slik art at den kan kreves erstattet. Det skal tas hensyn til om rein hjemmehørende i riket har medvirket til skaden. Er det åpenbart at det ikke har skjedd noen skade av grenseoverskridende rein, skal kravet avvises. Dersom det har skjedd en skade, skal erstatningen fastsettes etter skjønn av vedkommende myndighet. I de fleste tilfeller vil det først være mulig å fastsette omfanget av skaden på barmark. Norge påpekte at dersom beitebefaringsreiser ikke skjer umiddelbart, så blir det vanskelig senere å vurdere om det var norsk eller finsk rein som har forårsaket beiteskaden. For å følge opp konvensjonens bestemmelser og intensjonen knyttet til erstatning, er det avgjørende viktig at befaringsreiser gjennomføres så snart som mulig etter at melding er mottatt om at det har skjedd en grensekryssing, og det samtidig er fremmet krav om erstatning. En slik oppfølging sikrer legitimiteten til

kommissjonens bestemmelser, og vil også legge bedre til rette for rask utbetaling av erstatningsbeløp.

I møtet dukket det opp spørsmål om reieiere og myndighetspersonene, som nå under koronatiden deltar på beitebefaring i det andre riket, må sitte i påfølgende karantene. Enighet om å forsøke å finne løsning så raskt som mulig i begge land.

Så langt denne høsten har det ikke vært registrert grensekryssinger verken på norsk eller finsk side. Etter hvert som elvene fryser kan de første grensekrysningene forventes.

Lääninhallituksen Ingolf Balto antoi katsauksen Norjan tilanteeseen viime kokouksen jälkeen. Inarijoen alueen siidat siirtyivät varhain kesälaitumille, lukuun ottamatta yhtä, joka jäi paikoilleen. Vaikean lumitilanteen vuoksi tokkaa paimennettiin vuorokauden ympäri, mutta kuitenkin muutamia poroja pääsi Suomen puolelle. Lääninhallituksen saamien tietojen mukaan porot eivät ehtineet olla montaakaan tuntia Suomen puolella, ennen kuin ne haettiin takaisin. Tämäkin siida siirtyi tavallista paljon aikaisemmin kesälaitumille.

Norjalaisten poromiesten Suomen puolelle rakentamat kolme laitonta aitaa on purettu viime kokouksen jälkeen. Koska tällaisten aitojen rakentaminen on luvatonta, Norjan viranomaiset pitivät tätä valitettavana, kertaluonteisena tapahtumana.

Kesäkuun alussa Suomen puolella tehtiin laidunvahinkojen katselmus. Suomessa tehtiin syys-talvi-kevät-kaudella 2019–2020 kaikkiaan 15 ilmoitusta porojen rajanylityksistä. Näistä yhdeksään liittyi korvausvaatimus, joiden yhteissumma on noin 38 000 euroa. Korvausvaatimus lähetettiin Norjaan syyskuussa. Norjan viranomaisilla on viivästystä korvausvaatimusten käsittelyssä. Viimevuotista noin 16 000 euron korvausvaatimusta ei valitettavasti vielä ole käsitelty kokonaan.

Korvaussäännöt olivat keskeinen aihe uudesta poroaitasopimuksesta neuvoteltaessa. Norjan valtuuskunta kysyi, miten korvauksiin liittyviä sopimuksen säännöksiä sovelletaan Suomen puolella. Kirsi Huhtamäki viittasi siihen, että Suomessa on keskusteltu vahingonkorvauksista sen agroligin kanssa, joka toteuttaa katselmuksia ja vahvistaa vahingonkorvauksen tason. Agrologi katsoo, että on tarpeetonta tehdä katselmus ennen kevättä, koska vahingon laajuutta on vaikeaa arvioida ennen lumen sulamista. Siksi laidunten katselmuksia tehdään kesäkuun puolivälissä, jolloin Norjan viranomaiset kutsutaan osallistumaan siihen.

Norjan valtuuskunta korosti, että tärkeä periaate korvausasioissa on, että aiheutuneen vahingon johdosta korvausta vaativan henkilön on osoitettava vahinko ja vahingon suuruus esittämässään vaatimuksessa. Jos rajanylitysilmoituksen yhteydessä on esitetty vahingonkorvausvaatimus, on sen valtakunnan toimivaltaisen viranomaisen, jossa vahinko on tapahtunut, huolehdittava siitä, että vahinko tutkitaan niin pian kuin mahdollista. Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava todisteellisesti toisen valtakunnan toimivaltaiselle viranomaiselle vahinkotarkastuksen aika ja paikka. Tälle viranomaiselle on annettava mahdollisuus olla läsnä vahinkotarkastuksessa. Tutkinnan tuloksista on käytävä ilmi, onko vahinkoa aiheutunut, onko vahinko porojen aiheuttama ja onko vahinko sen laatuinen, että siitä voidaan vaatia korvausta. On otettava huomioon, ovatko myös oman valtion porot osallistuneet vahingon aiheuttamiseen. Jos on ilmeistä, ettei ole aiheutunut vahinkoa rajat ylittävistä poroista, vaatimus on hylättävä. Jos vahinko on aiheutunut, korvaus vahvistetaan toimivaltaisen viranomaisen korvausarvion mukaan. Useimmista tapauksista on mahdollista vahvistaa vahingon laajuus vasta sulan maan aikana. Norjan valtuuskunta korosti, että jos laitumen katselmusta ei tehdä välittömästi, myöhemmin on vaikeaa arvioida, ovatko laidunten vahingot norjalaisten vai suomalaisten porojen aiheuttamia. Jotta voitaisiin noudattaa sopimuksen säännöksiä ja tarkoitusta vahinkojen osalta, on ratkaisevan tärkeää, että katselmuksia tehdään mahdollisimman pian sen jälkeen, kun rajanylitysilmoitus on

vastaanotettu, ja että samalla on esitetty korvausvaatimus. Tällainen seurantamenettely turvaa komission säännösten legitimitetin ja parantaa korvaussummien nopean suorittamisen mahdollisuuksia.

Kokouksessa tuli esiin kysymys siitä, tuleeko poronomistajien ja viranomaisten edustajien, jotka nyt koronan aikaan osallistuvat laidunten katselmuksiin toisessa valtiossa, jäädä karanteeniin katselmuksen jälkeen. Päätettiin yksimielisesti etsiä asiaan ratkaisua kummassakin valtiossa mahdollisimman pian.

Tänä syksynä ei toistaiseksi ole rekisteröity rajanylityksiä kummassakaan valtiossa. Jokien jäätyessä ensimmäisiä rajanylityksiä voi olla odotettavissa.

Vedtak: Orienteringene ble tatt til etterretning. Enighet om at beitebefaring skal avtales og gjennomføres så raskt som mulig etter at melding er mottatt om at rein har krysset grensen og det samtidig er fremmet krav om erstatning. Begge lands myndigheter skal gis anledning til å delta på befaringen.

Päätös: Katsaukset merkittiin tiedoksi. Osapuolet olivat yksimielisiä siitä, että laidunkatselmuksesta on sovittava ja että se on tehtävä mahdollisimman pian sen jälkeen, kun rajanylitysilmoitus on vastaanotettu ja samalla esitetty korvausvaatimus. Molempien maiden viranomaisille on annettava mahdollisuus osallistua katselmukseen.

86/20

Statusrapportering i forhold til oppføring av nye konvensjonsgjerder / Uusien sopimusaitojen rakentamisen tilanneraportti

På norsk side var arbeidet med oppføring av nytt konvensjonsgjerde av ulike årsaker forsinket da vi gikk inn i 2020. Da kommisjonen møttes sist i Oslo var Norge i gang med en ny gjennomføringsplan. I løpet av våren ble det lyst ut 2 anbudskonkurranser på ca. 30 km hver. Anbudsprosessen ble gjennomført i løpet av våren. I løpet av juli, august og september er det oppført et nytt konvensjonsgjerde på om lag 60 km, i samsvar med ny felles teknisk spesifisering av konvensjonsgjerde. I slutten av byggearbeidet ble det registrert omfattende skader på gjerdet som følge av mye kryssene elg. Det høye gjerdet medførte også at elg ikke klarte å krysse gjerde, og ble springende på bilveien (E6) langs gjerdet. Derfor har den norske kommisjonen sett seg nødt til å redusere høyden på konvensjonsgjerde langs noen korte strekk, for å sikre flere elgpasasjer. Når det gjelder private grunneiere så har det i stor grad vært mulig å unngå private eiendommer ved å legge gjerdelinjen rundt. Der gjerdelinjen har måttet krysse privat eiendom, så har vi klart å bli enige med grunneier. Det har ikke vært nødvendig å ekspropriere eller betale grunneierne erstatning. Flere hundre kulturminner, hovedsakelig i form av 3-5000 år gamle fangstgroper fra villreinjakt, har gitt utfordringer. I Norge er bevaring av kulturminner et offentlig ansvar, og i samarbeid og dialog med kulturminnemyndighetene er gjerde traseen lagt rundt og dels gjennom områder med mye kulturminner.

I tillegg er det ryddet skog i sommer langs deler av den gjenstående traseen. Det gjenstår å bygge de siste ca. 30 km av det norske ansvaret for nytt konvensjonsgjerdet til neste sommerhalvår. Oppføringen av konvensjonsgjerdet i sommer har godt bra, og på norsk side ligger man i rute med arbeidet i forhold til gjennomføringsplanen.

På finsk side er terrengkartlegging gjort, og det er avklart hvor mye penger/ressurser som er avsatt hvert år. Selve gjerdebyggingen mellom Angeli og gamle Karigasniemi venter på avklaring fra kommisjonen eller utfall av voldgiftsnemden.

Norjassa uuden sopimusaidan rakentamistyö oli lykkääntynyt useista syistä vuoteen 2020 siirryttäessä. Komission koontuessa viimeksi Oslossa Norjassa oltiin laatimassa uutta toteutussuunnitelmaa. Keväällä julkaistiin kaksi tarjouskilpailua, kummankin osuuden ollessa noin 30 km. Kilpailutusprosessi toteutettiin kevään kuluessa. Heinä-, elo- ja syyskuun aikana on rakennettu uutta sopimusaitaa noin 60 kilometrin pituudelta uusien, yhteisten teknisten määräysten mukaisesti. Rakennustyön loppuvaiheessa aidassa rekisteröitiin mittavia vahinkoja, joita olivat aiheutuneet siitä, että aidan oli ylittänyt suuri määrä hirviä. Lisäksi aidan korkeuden vuoksi hirvet eivät pystyneet ylittämään sitä, ja joutuivat juoksemaan aita pitkin tiellä (E6). Tästä syystä Norjan komissio on pitänyt välttämättömänä laskea sopimusaidan korkeutta joillakin lyhyillä osuuksilla, jotta varmistettaisiin hirvien kulkureitit. Mitä tulee yksityisiin maanomistajiin, on ollut pitkälti mahdollista välttää yksityisiä maita rakentamalla aitalinjan niiden ympäri. Osuuksilla, joilla aitalinja on täytynyt rakentaa yksityisen maan halki, olemme onnistuneet pääsemään yksimielisyyteen maanomistajan kanssa. Pakkolunastukset tai korvausten suorittaminen maanomistajille ei ole ollut tarpeen. Haasteena ovat olleet useat sadat kulttuurimuistot, pääosin 3000–5000 vuotta vanhat peurojen pyyntikuopat. Norjassa kulttuurimuistojen säilyttäminen on julkishallinnon vastuulla ja yhteistyössä ja dialogissa kulttuurimuistoista vastaavien viranomaisten kanssa aitalinja on rakennettu useita kulttuurimuistoja sisältävien alueiden ympäri ja joissakin kohdin niiden halki.

Lisäksi viime kesänä on raivattu metsää jäljellä olevan aitalinjan osien varrelta. Ensi kesäkaudella on rakennettava vielä viimeiset noin 30 km Norjan vastuulle kuuluvasta uudesta sopimusaidasta. Viime kesänä sopimusaidan rakentaminen sujui hyvin, ja Norjan puolella työ on aikataulussa toteutussuunnitelmaan nähden.

Suomen puolella on kartoitettu maasto, ja on selvitetty, kuinka paljon varoja/resursseja kullekin vuodelle on varattu. Angelin ja Vanhan Karigasniemen välisen aidan rakentaminen odottaa komission kannan selkiytymistä tai välityslautakunnan (norjaksi Voldgiftsnemden) tulosta.

87/20

Vedlikeholdsrapportering / Kunnossapitoraportointi

a) Hva er gjennomført av vedlikehold siden siste møte? / Mitä kunnostustoimia on suoritettu edellisen kokouksen jälkeen?

Kari Henttunen ved Reinbeitedistriktenes forening gjennomgikk en presentasjon som viste hva som er vedlikeholdt siste sommerhalvår. Det meste er vedlikeholdt i henhold til plan, bare noen km er ikke gjennomført. De store snømengdene sist vinter har ført til stor slitasje og belastning på gjerdene, og de har brukt ca. 140-150 000 euro som ble overført fra andre poster, til forhøyning og ekstra vedlikehold. Som et eksempel har de spikret 305 000 gjerdekramper for å sette opp gjerdet som er lagt ned av snøen. Nord for Näkkälä ved Mådarovaivi ligger ca. 300 meter gjerde nede, som trolig er lagt ned pga store snømengder og kraftig vind. Det pågår arbeid der nå med å få opp gjerdet, og målet er å få opp gjerde i løpet av neste uke.

Ingolf Balto ved Fylkesmannen gjennomgikk en presentasjon som viste vedlikeholdsarbeidet på norsk side. Generelt er det foretatt vedlikehold der hvor snøen har presset gjerdenettingen ned. Langs grensegjerdet mot Russland testes det ut et system med fjærer i gjerdet for å unngå at overstrenger på gjerdet ryker eller gjerdet på annen måte ødelegges for eksempel av elg som hopper over gjerdet. Denne måten er etter finsk inspirasjon og har fungert bra så langt.

Kari Henttunen Paliskuntain yhdistyksestä kävi PowerPoint-esityksen avulla läpi viime kesäkaudella kunnostetut aitaosuudet. Suurin osa kunnossapitosuunnitelmasta on toteutettu, vain muutamia kilometrejä on vielä kunnostamatta. Viime talven suuret lumimäärät ovat rasittaneet ja painaneet aita, ja aidan korottamiseen ja ylimääräisiin kunnostustöihin on käytetty n. 140 000–150 000 euroa siirrettynä muista kohteista. Esimerkiksi 305 000 hakasta on naulattu lumen kaataman aidan kunnostamiseksi. Näkkälän pohjoispuolella Maderoivvissa aita on kaatunut n. 300 metrin matkalta, luultavasti suurten lumimassojen ja voimakkaan tuulen vuoksi. Siellä työt aidan nostamiseksi ovat paraikaa käynnissä tavoitteena saada aita paikoilleen ensi viikon kuluessa.

Ingolf Balto lääninhallituksesta näytti PowerPoint-esityksen avulla Norjan puolen kunnostustyöt. Yleisesti ottaen kunnostustöitä on tehty niissä paikoissa, joissa lumi on painanut aitaverkon kasaan. Venäjän vastaisella raja-aidalla kokeillaan menetelmää, jossa aitaan kiinnitetään jousia ehkäisemään aidan aitalankojen katkeamisia tai aidan rikkoutumista muutoin esimerkiksi hirvien hyppiessä aidan yli. Mallia on saatu Suomesta ja toistaiseksi tämä on toiminut hyvin.

b) Henvendelser fra reindriften angående konvensjonsgjerder? / Porotalouden edustajien yhteydenotot sopimusaitoihin liittyen?

Den finske delegasjonen har fått spørsmål fra finske reindrifutøvere om hvorfor det ikke blir reparert og vedlikeholdt gjerder på norsk ansvarsområder av konvensjonsgjerdet, spesielt i Käsivarsi området, som ligger i den vestligste enden av grensegjerdet.

Balto hos Fylkesmannen viste til at det er utført en del vedlikehold også i dette området i sommer. Blant annet er det reparert ca. 3 km ved Haldi i sommer, hvor gjerdet lå nede. For å unngå ising på gjerdestolpene i mest værutsatte områder av Haldi er det i sommer satt plastrør rundt en del stolper som et prøveprosjekt. Ved utløpet av Soamajávri er gjerdetraseen flyttet noen hundre meter og det er laget bru over elva. Og det er kommet forslag om å flytte gjerde ved Vuolit Meahcejávri, som også ligger i dette området, men Fylkesmannen må befare om den nye traseen før denne endringen eventuelt gjennomføres. Käsivarsi området har av ulike årsaker ikke fått så mye vedlikehold som ønskelig de forutgående årene, men er prioritert i vedlikeholdsplanen i neste 5-års periode.

Suomen valtuuskunnalle on tullut kysymyksiä suomalaisilta poronmistajilta, miksi Norjan vastuualueella olevan sopimusaidan osuuksia ei ole korjattu eikä kunnostettu, etenkin Käsivarren alueella, joka sijaitsee raja-aidan läntisellä-loppuosuudella.

Balto lääninhallituksesta viittasi siihen, että kesällä oli suoritettu joitakin kunnostustöitä tälläkin alueella. Kesällä oli mm. korjattu n. 3 km Haltin alueella, missä aita oli painunut alas. Haltin säille alttiimmilla alueilla kuuran muodostumista aitalolppiin on pyritty estämään viime kesänä asettamalla muoviputkia joidenkin tolppien ympäri kokeiluhankkeena. Somasjärven laskujoen kohdalla aitalinjaa on siirretty muutaman sadan metrin verran ja joen yli on tehty silta. On ehdotettu, että aita siirretään myös Vuolit Meahcejávrin kohdalla, joka sijaitsee samalla alueella, mutta lääninhallituksen täytyy ensin tarkistaa uusi aitalinja, ennen kuin sitä mahdollisesti siirretään. Käsivarren alueella ei eri syistä ole aiempina vuosina suoritettu niin paljon kunnossapittoa kuin olisi toivottavaa, mutta alue on priorisoitu seuraavan viisivuotiskauden kunnossapitosuunnitelmassa.

c) Prioriterte vedlikeholds punkter til det kommende året / Alkaneena vuonna priorisoitavat korjauskohteet

Ingolf Balto redegjorde for planlagt vedlikehold på norsk side i 2021. Det er kjøpt inn et lager av stolper, netting og bølgetråd som vil blir kjørt ut i løpet av vinteren. I tråd med ønske fra norske reineiere planlegges en tidligere befaring. Det er blant annet budsjettert med 300 meter nytt gjerde ved Haldi mot Soamajávri. Lettnetting over elver planlegges som et nytt prøveprosjekt. Der hvor årlig er mye snø, vurderes å kun bruke bølgetråd og ikke netting. Den norske delegasjonen har oversendt norsk vedlikeholdsplan og budsjettplan for 2021-2025 til Finland.

Kari Henttunen redegjorde kort for planlagt vedlikehold på finsk side. Alt vedlikehold må finansieres innenfor den årlige budsjetttrammen som er gitt av finske myndigheter.

Ingolf Balto selosti Norjan puolella vuodeksi 2021 suunniteltuja kunnostustöitä. On hankittu varastoon tolppia, verkkoa ja aaltolankaa, jotka kuljetetaan maastoon talven aikana. Norjalaisten poronomistajien toiveesta suunnitellaan varhaista katselmusta. Budjetoitu on muun muassa 300 metriä uutta aita Haltilla Somasjärven suuntaan. Jokien poikki suunnitellaan kevytverkkoa uutena kokeiluhankkeena. Paikoissa, joissa joka vuosi on paljon lunta, harkitaan yksinomaan aaltolangan käyttämistä verkon sijaan. Norjan valtuuskunta on toimittanut Suomeen Norjan kunnossapitosuunnitelman ja budjettisuunnitelman vuosille 2021–2025.

Kari Henttunen selosti lyhyesti Suomen puolella suunniteltuja kunnostustöitä. Kaikki kunnostus on rahoitettava Suomen viranomaisten myöntämien vuosittaisten budjettikehyksien puitteissa.

d) Rapportering om behov for særskilte tiltak / Erityistoimenpiteiden tarveraportointi

Den norske delegasjonen har mottatt spørsmål fra den finske delegasjonen om hvorfor gjerde traseen er lagt rett over en konkret myr langs grensen i Pasvik i Øst-Finnmark. FM vil kjøre ut stolper å få satt opp gjerdet rundt den aktuelle myra, slik traseen gikk tidligere. Den finske delegasjonen var fornøyd med planen om at gjerdet skulle flyttes.

Ved et fugleutkikkstårn som står på finsk side nær gjerdelinjen helt Øst i Finnmark er det mye trafikk av folk over gjerdet, så der vil Fylkesmannen sette port.

Suomen valtuuskunta esitti Norjan valtuuskunnalle kysymyksen, miksi Paatsjoella Itä-Ruijassa aitalinja on vedetty suoraan erään suon poikki rajaa pitkin. Lääninhallitus aikoo kuljettaa sinne tolppia, jotta aita voidaan rakentaa kyseisen suon ympäri samaan paikkaan, missä aitalinja kulki ennen. Suomen valtuuskunta oli tyytyväinen siihen, että aita aiotaan siirtää.

Ruijan itäkolkassa Suomen puolella olevan lintutornin ympärillä kulkee paljon ihmisiä aidan yli, joten lääninhallitus aikoo asettaa sinne portin.

Vedtaks: Rapporteringen om gjennomført og planlagt vedlikehold av konvensjonsgjerdet fra begge land ble tatt til etterretning.

Päätös: Kummankin maan raportointi sopimusaitaa koskevasta suoritetusta ja suunnitellusta kunnossapidosta otettiin tiedoksi.

Komission aiempien kokousten perusteella käsiteltävää

a) Strekingen mellom Angeli og Gamle Karigasniemi, prosessen i henhold til reingjerdekonvensjon artikkel 24.

Innledningsvis uttrykte den norske forhandlingslederen at det både er beklagelig og uheldig at kommisjonen ikke har greid å finne en felles løsning i denne saken. Dette gjelder for kommisjonen, de to lands myndigheter og ikke minst i forhold til reieneierne.

Fra norsk side har man hele tiden uttrykt vilje til å diskutere løsninger både når det gjelder plassering av gjerdene og krysningpunktet ved GK. Etter den norske delegasjonens vurdering gir den finske modellen med en tredeling av gjerdestrekningen, som tidligere har vært oppe til diskusjon som et alternativ, et godt grunnlag for videre diskusjon. Denne løsningen viste at utfordringene knyttet til bebyggelse ble større desto lengre ned i dalen man kom.

Slik som tidligere påpekt kan ikke den norske delegasjonen gi sin tilslutning til det siste forslaget fra Finland, da vi mener en slik løsning ikke er i samsvar med fremforhandlet konvensjon. Den norske delegasjonen ønsker fremdeles å forsøke å finne en løsning, men opplever at den finske delegasjonen er fastlåst og viser liten vilje til å drøfte alternative gjerdeløsninger.

Den finske delegasjonslederen påpekte at det på finsk side ble foretatt en befaring av terrenget langs de ulike alternativene som var aktuelle. Vurderingene er gjort etter det grunnleggende prinsippet om at gjerdene skal bygges slik at de bidrar til å overholde vokteplikten og hindre at rein kommer over på det andre lands område. Det ble understreket at reieneierne er forpliktet til å sikre at reinen ikke krysser grensen. Gjerdene som oppføres, skal støtte opp om reieneierens vokteplikt. Dette var det viktigste budskapet i brevet til den norske forhandlingslederen som ble sendt den 12. november. I Finland er man forpliktet til å følge finsk lovgivning. Det skal tas hensyn til bebyggelse og at gjerdet ikke skal skape unødige hindre og forstyrrelser. På finsk side ønsker man fremfor alt en praktisk gjennomførbar løsning. En gjerdetrase nede ved elvebredden vil medføre flere titalls porter, og derfor vil det være umulig å få til et tett gjerde som hindrer rein i sine vandringer.

På norsk side har man vært opptatt av at det under forhandlingene ble avklart hvordan «topografiske forhold» skulle forstås. Det ble igjen vist til at bebygd areal ble tatt ut av konvensjonsbestemmelsene i sluttfasen av forhandlingene, og at dette er dokumentert gjennom fremleggelse av konvensjonstekstene fra de siste forhandlingsmøtene. Videre ble det opplyst om en e-post sendt fra den finske forhandlingslederen til den norske forhandlingslederen den 16. april 2014. I denne e-posten orienterte den finske forhandlingslederen om at den finske delegasjonen ønsker at riksgrensen skal være skillelinjen også på strekingen fra Angeli til GK. Samtidig fremkom det at det er et mål å oppføre gjerdet hovedsakelig ved elvebredden, og at dette er viktig for å unngå nye problemer f.eks. økt grad av trafikkulykker. På bakgrunn av nevnte forhold er den norske delegasjonen overrasket over at Finland har innarbeidet bl.a. bebygd areal og fremtidig bebyggelse i tolkingen av begrepet topografiske forhold i sin Gjennomføringslov. Norge har gjentatte ganger etterlyst dokumentasjon fra Finland som underbygger deres tolkning av topografiske forhold og som er lagt til grunn i Gjennomføringsloven. En slik dokumentasjon har Finland ennå ikke fremlagt. Fra norsk side mener man at Gjennomføringsloven ikke er i tråd med fremforhandlet konvensjon.

På finsk side fremholdt man at i utarbeidelse av gjennomføringsloven deltok også sakkyndige personer som var med under avtaleforhandlingene av konvensjonen. Det er derfor grunn til å tro at de har hatt tilgang til alle relevante dokumenter og fremforhandlede avklaringer i saken. Under arbeidet med Gjennomføringsloven har de også måttet ta hensyn til annen finsk lovgivning. På finsk side mener man oppriktig at arbeidet er gjort helt åpent, og de har aldri

vært tvil om tolkningen av topografiske forhold.. Uansett har ikke den finske delegasjonen i reingjerdekommissjonen mandat til å forhandle om en endring i tolkingen av topografiske forhold som er lagt inn i finsk lovgivning. Den finske delegasjonen påpekte at deres forslag til plassering av gjerdet er den mest hensiktsmessige, sett ut ifra gjeldene finsk lovgivning og intensjonen i konvensjonen. Fra finsk side mener man at Gjennomføringsloven er i tråd med fremforhandlet konvensjon. Da det ikke ser ut til å være mulig å finne felles løsning, så foreslår den finske delegasjonslederen å gå videre til tvisteløsning i henhold til konvensjonens artikkel 24.

Den norske delegasjonen viste til at de hensyn som den finske delegasjonen trekker fram i forhold til plassering av gjerdet var godt kjent under forhandlingene om ny konvensjon. Det ble også gjennomført befaringer som viste at det på flere strekninger er mulig å føre opp gjerdet i tilknytning til elven. Her ble det vist til at det står gjerder der i dag eller det ligger rester etter gamle gjerder.

Dersom Finland mener at det ikke er mulig å finne en felles løsning slutter den norske delegasjonen seg til at man går videre med en tvisteløsning. Det vil være naturlig at man først får avklart om den finske gjennomføringsloven er i samsvar med fremforhandlet konvensjon, før man behandler spørsmål knyttet til plassering av gjerdet.

I den forbindelse påpekte den finske forhandlingsdelegasjonen at det viktigste er å få løst uenigheten om gjerdets plassering og funksjonaliteten av reingjerdet i praksis. Utgangspunktet for plasseringen av gjerdet skal være at gjerdet også i praksis hindrer rein i å gå mellom rikene.

Avslutningsvis viste Finland til muligheten for å gjenoppta forhandlingene mellom landene i henhold til konvensjonen, jf. paragraf 26 i konvensjonen. Norge responderte med at de ikke stiller seg avvisende til en reforhandling av enkelte av artiklene, men vil vurdere dette nærmere etter et konkret innspill fra Finland.

Både norsk og finsk standpunkt er protokollført.

Aluksi Norjan neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtaja lausui, että on sekä valittavaa että ikävää, ettei komissio ole pystynyt löytämään yhteistä ratkaisua tässä asiassa sekä komissiota, kummankin maan viranomaisia että varsinkin poronomistajia ajatellen.

Norja on koko ajan ilmaissut tahtoa keskustella sekä aitojen että Vanhan Karigasniemen kohdalle tulevan ylityspaikan sijaintia koskevistä ratkaisuista. Norjan valtuuskunnan arvion mukaan Suomen aiemmissä keskusteluissa ollut yhtenä vaihtoehtoisena mallina jakaa aitaosuus kolmeen osaan, mikä antaisi hyvän lähtökohdan jatkokeskusteluille. Tämä ratkaisu osoitti asutukseen liittyvien haasteiden kasvavan, mitä alemmas laaksoa päästään.

Kuten aiemmin on todettu, Norjan valtuuskunta ei voi yhtyä Suomen viimeiseen ehdotukseen, koska tällainen ratkaisu ei mielestämme vastaa solmittua valtiosopimusta. Norjan valtuuskunta haluaa edelleen yrittää löytää ratkaisun, mutta kokee, että Suomen valtuuskunta polkee paikallaan eikä osoita sen kummempaa tahtoa keskustella vaihtoehtoisista aitaratkaisuista.

Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja viittasi siihen, että Suomen puolella oli käyty maastossa tutustumassa kyseeseen tuleviin vaihtoehtoihin. Perusperiaatteena asiaa harkittaessa oli, että aidat on rakennettava siten, että ne ovat mukana tukemassa paimennusvelvoitteen toteutumista ja estämässä poroja pääsemästä toisen maan alueelle. Korostettiin sitä, että poronomistajat ovat velvolliset varmistamaan, etteivät porot tule rajan yli. Rakennettavien aitojen on tuettava poronomistajien paimennusvelvoitetta. Tämä oli Norjan valtuuskunnan

puheenjohtajan 12. marraskuuta lähettämän kirjeen tärkein viesti. Suomessa ollaan velvollisia noudattamaan Suomen lainsäädäntöä. On otettava huomioon asutus sekä se, ettei aita aiheuta tarpeettomia esteitä taikka häiriöitä. Suomen puolella toivotaan erityisesti käytännössä toteutumiskelpoista ratkaisua. Joenrannassa kulkeva aitalinja johtaisi useisiin kymmeneen portteihin, mistä johtuen aidasta olisi mahdotonta saada pitävää ja porojen kulkua estävää.

Norjan taholta on ollut tärkeää, että neuvotteluissa selvitetiin, miten ”maasto-olosuhteet” on ymmärrettävä. Viitattiin taas siihen, että rakennettu ympäristö poistettiin sopimustekstikohdista neuvottelujen loppuvaiheessa, sekä siihen, että tämä on dokumentoitu esittämällä sopimustekstit viimeisistä neuvottelukokouksista. Kerrottiin myös Suomen neuvotteluvaltuuskunnan johtajan Norjan neuvotteluvaltuuskunnan johtajalle 16. huhtikuuta 2014 lähettämästä sähköpostista. Tässä sähköpostissa Suomen neuvotteluvaltuuskunnan johtaja tiedotti, että Suomen valtuuskunta halusi valtakunnanrajan olevan määrävänä rajana myös Angelin ja Vanhan Karigasniemen välisellä osuudella. Samalla kävi ilmi, että tavoitteena oli rakentaa aita pääosin joenrantaan, mikä oli tärkeää uusien ongelmien, esimerkiksi lisääntyvien liikenneonnettomuuksien välttämiseksi. Mainittujen seikkojen vuoksi Norjan valtuuskunta on yllätynyt siitä, että Suomi on toimeenpanolaisissaan sisällyttänyt mm. rakennetun ympäristön ja tulevat asutukset maasto-olosuhteet-käsitteen tulkintaan. Norja on toistamiseen peräänkuuluttanut Suomelta dokumentointia, joka tukisi Suomen toimeenpanolain pohjana olevaa tulkintaa maasto-olosuhteista. Suomi ei vielä ole esittänyt tällaista dokumentointia. Norja on sitä mieltä, että toimeenpanolaki ei noudata neuvottelujen tuloksena syntynyttä valtiosopimusta.

Suomen taholta tuotiin esille, että toimeenpanolain valmistelutyössä oli mukana valtiosopimusneuvotteluissa mukana olleita asiantuntijahenkilöitä. Siksi on syytä uskoa, että heillä oli käytössään kaikki asian kannalta relevantit asiakirjat ja neuvotteluissa saavutetut selvitykset. Toimeenpanolakia laatiessaan heidän oli myös otettava huomioon Suomen muu lainsäädäntö. Suomen puolella vallitsee aito käsitys, että työ on tehty täysin avoimesti eikä maasto-olosuhteiden tulkinnasta ole koskaan ollut epäilystä. Joka tapauksessa Suomen valtuuskunnalla ei ole poroaitakomissiossa mandaattia neuvotella Suomen lainsäädäntöön sisällytetyn maasto-olosuhteet-käsitteen tulkinnan muutoksesta. Suomen valtuuskunta korosti, että heidän ehdotuksensa aidan sijainniksi on tarkoituksenmukaisin Suomen lainsäädännön ja valtiosopimuksen tarkoituksen näkökulmasta. Suomen puolella ollaan sitä mieltä, että toimeenpanolaki vastaa neuvottelujen tuloksena syntynyttä valtiosopimusta. Koska yhteisen ratkaisun löytäminen ei näytä olevan mahdollista, Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja ehdottaa riidanratkaisuun etenemistä sopimuspykälä 24 mukaisesti.

Norjan valtuuskunta viittasi siihen, että ne näkökohdat, jotka Suomen valtuuskunta tuo esille aidan sijaintiin liittyen, olivat hyvin tiedossa uudesta sopimuksesta neuvoteltaessa. Käytiin myös katselmuksilla, jotka osoittivat, että useilla osuuksilla aita on mahdollista rakentaa joen yhteyteen. Tässä viitattiin siihen, että siellä on nykyään olemassa aitoja tai vanhojen aitojen jäänteitä

Mikäli Suomi on sitä mieltä, että yhteisen ratkaisun löytäminen ei ole mahdollista, Norjan valtuuskunta yhtyy siihen, että siirrytään riidanratkaisumenettelyyn. On luonnollista saada ensin selvyyttä siihen, vastaako Suomen toimeenpanolaki neuvottelutuloksena syntynyttä valtiosopimusta, ennen kuin käsitellään aidan sijaintiin liittyvä kysymys.

Tässä yhteydessä Suomen neuvottelukunta viittasi edelleen siihen, että tärkeintä on ratkaista aidan sijaintiin liittyvä erimielisyys ja esteaidan toimivuus käytännössä. Aidan sijoittelussa tulee olla lähtökohtana se, että aita myös käytännössä estää porojen kulun valtioiden välillä.

Lopuksi Suomi viittasi valtiosopimuksen mukaiseen mahdollisuuteen käydä uudelleen neuvotteluja maiden välillä, vrt. sopimuksen 26 artikla. Norja vastasi, ettei torju yksittäisiä

artikloja koskevia uudelleenneuvotteluja, mutta harkitsee asiaa tarkemmin saatuaan konkreettisen aloitteen Suomesta.

Sekä Norjan että Suomen kannat on merkitty pöytäkirjaan.

Vedtak: Både Norge og Finland orienterer sine respektive departementet om situasjonen og anbefaler at man går videre med en tvisteløsning etter artikkel 24.

Päätös: *Sekä Norja että Suomi antavat asianomaisille ministeriöilleen tilannekatsauksen ja suosittlevat riidanratkaisumenettelyä 24 artiklan mukaisesti.*

b) Kryssing av Karasjohka, statusrapport pr. 28.02.2020 / Kaarasjoen ylitys, tilannekatsaus 28.02.2020.

For at det ikke skal bli press på gjerdet av rein, så har den norske delegasjonen lagt opp til at det skal lages ledegjerder. Det har vært møter med grunneierne, hvor man har blitt enig om trasevalg. Traseen er derfor endret litt på nordsiden av elva på Itkkonjårga i forhold til opprinnelig plan.

Norjan valtuuskunta on suunnitellut johdeaitoja porojen sopimusaidalle aiheuttaman paineen välttämiseksi. Maanomistajien kanssa on pidetty kokouksia, joissa on sovittu valittavasta aitalinjasta. Siksi joen pohjoispuolella Itkkonjårgan kohdalla aitalinjaa on hiukan muutettu alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna.

Vedtak: Den norske delegasjonens informasjon angående møter med berørte parter langs aktuelle traseer for krysningen av Karasjohka ble tatt til etterretning.

Päätös: *Merkittiin tiedoksi Norjan valtuuskunnan ilmoitus kokouksista niiden tahojen kanssa, joita Kaarasjoen ylityksen yhteydessä kyseeseen tulevat aitalinjat koskevat.*

c) Ny teknisk spesifikasjon for oppføring av konvensjonsgjerde med utgangspunkt i de forberedte utkastene som er oversendt partene / Sopimusaidan uudet tekniset määräykset lähtökohtanaan osapuolten valmistamat ja toisilleen lähettämät luonnokset

Ny teknisk spesifikasjon for oppføring av konvensjonsgjerde som var sendt ut før møtet, ble gjennomgått. Det er foreslått noen endringer i tråd med innspill fra den finske delegasjonen, samt et par endringer etter erfaringer med oppsett av konvensjonsgjerdet i sommer på norsk side.

Fra finsk side hadde man 3 merknader:

- Bør ta inn mulighet for kun bruk av bølgetråd, uten netting.
- Bør ikke sette krav til selve tilknytningsgjerdet, bare til selve tilknytningen mot konvensjonsgjerdet. (port foreslått i tilknytningsgjerdet av hensyn til ferdsel langs gjerdet)
- Krav til bruddstyrke på gjerdestolpene må formuleres slik at det ikke hindrer konkurranse under offentlig anbud (krav om nordisk saktevoksende furu eller tilsvarende stopler med samme bruddstyrke, i mangel av data om bruddstyrke på gjerdestolper)

Ennen kokousta lähetetyt sopimusaidan uudet tekniset määräykset käytiin läpi. Suomen valtuuskunnan esityksen mukaisesti ehdotettiin joitakin muutoksia sekä pari muutosta kesällä Norjan puolella sopimusaitaa rakennettaessa tehtyjen kokemusten pohjalta.

Suomella oli 3 huomautusta:

- *Lisättävä mahdollisuus käyttää pelkästään aaltolankaa ilman verkkoa.*
- *Ei pidä asettaa vaatimuksia itse liityntäaidalle, ainoastaan liittämislle sopimusaitaan. (Ehdotettiin liityntäaitaan porttia aitaa pitkin kulkemisen vuoksi.)*
- *Aitatolppien taivutuslujuusvaatimukset on muotoiltava siten, etteivät ne muodosta kilpailuestettä kilpailutuksessa (vaatimus pohjoismaisesta hitaasti kasvavasta männystä tai samaa taivutuslujuutta omaavista tolpeista, koska aitatolppien taivutuslujuudesta ei ole olemassa dataa).*

Vedtak: Enighet om at disse punktene diskuterer mellom sekretariatene for å finne felles og omforente formuleringer. Teknisk spesifikasjon vedtas på neste møte.

Päätös: *Yksimielisyys siitä, että sihteeristöt keskustelevat näistä kohdista yhteisten ja kaikkien hyväksymien sanamuotojen löytämiseksi. Tekniset määräykset hyväksytään seuraavassa kokouksessa.*

d) Felles karttdatabase – slutføre avtalen med utgangspunkt i siste avtaleutkastet som er oversendt partene / Yhteinen paikkatietokanta – sopimuksen viimeistely osapuolille lähetetyn viimeisen sopimusluonnoksen pohjalta

Den finske delegasjonen hadde behov for å sjekke ut rundt oppsigelsesfristen og hvilke økonomiske forpliktelser denne avtalen vil få for Reinbeitedistriktenes forening.

Før møtet spilte den finske delegasjonen inn et ønske om å redusere oppsigelsestiden fra to til ett år, fordi reinbeiteforening ikke har mulighet til å forplikte seg økonomisk lengre enn ett budsjettår.

En oversikt over utviklings- og driftskostnader for en felles karttdatabase ble sendt ut før møtet, som viste utviklingskostnader på ca. 340.000,- kroner/35.000 euro og årlige driftskostnader på om lag 22.000 kroner/2300 euro. I møtet ble det orientert om at utviklingskostnadene trolig vil bli en del høyere enn skissert, som følge av økt timespris fra leverandør, samt usikkerhet rundt valg av publiseringsløsning i endelig løsning.

Reinbeitedistriktenes forening bemerket at de skisserte utviklingsutgiftene på om lag 18.000-20.000 euro utgjør en betydelig del av den årlige finansieringen av gjerdet knyttet til gjennomføringen av den finsk-norske gjerdekonvensjonen.

Et forslag fra den norske delegasjonen om at Finland ved Reinbeitedistriktenes forening kun dekker 15.000 euro av utviklingskostnadene, samt halvparten av driftskostnadene, ble akseptert av den finske delegasjonen.

Den finske delegasjonen ønsket imidlertid å sjekke med Forsvaret og Grensebevakningen, om de har innvendinger til en slik felles karttdatabase.

Suomen valtuuskunnan täytyi tarkistaa irtisanomisaika sekä se, mitä taloudellisia velvoitteita tämä sopimus aiheuttaa Paliskuntain yhdistykselle.

Ennen kokousta Suomen valtuuskunta esitti toivomuksen irtisanomisajan lyhentämisestä kahdesta vuodesta yhteen vuoteen, koska Paliskuntain yhdistys ei pysty sitoutumaan taloudellisesti pidemmäksi aikaa kuin yhdeksi budjettivuodeksi kerrallaan.

Katsaus yhteisen paikkatietokannan kehitys- ja käyttökustannuksista oli toimitettu ennen kokousta. Sen mukaan kehityskustannukset ovat n. 340 000,- kruunua/35 000 euroa ja käyttökustannukset n. 22 000 kruunua/2 300 euroa vuodessa. Kokouksessa ilmoitettiin, että kehityskustannukset ovat luultavasti jonkin verran arvioitua korkeammat toimittajan tuntihinnan nousun vuoksi sekä siksi, että lopullisen ratkaisun päivittäisratkaisun valinta ei ollut vielä varma.

Paliskuntain yhdistys toi esille, että noin 18 000- 20 000 euroksi arvioidut järjestelmän kehityskulut ovat huomattava osa Suomen ja Norjan välisen aitasopimuksen toimeenpanoon liittyvästä vuosittaisesta aitarahoituksesta

Norjan valtuuskunta ehdotti, että Suomi, toisin sanoen Paliskuntain yhdistys, kattaisi kehityskustannuksista ainoastaan 15 000 euroa sekä puolet käyttökustannuksista. Suomen valtuuskunta hyväksyi ehdotuksen.

Suomen valtuuskunta halusi kuitenkin ottaa selvää, onko Puolustusvoimilla tai Rajavartiostolla mitään tällaista yhteistä paikkatietokantaa vastaan.

Vedtak: Avtalen endres slik at oppsigelsestiden endres fra to til ett år. Videre endres avtalen slik at Reinbeitedistriktenes forening skal refundere utviklingskostnadene med 15.000 euro, mens Landbruksdirektoratet dekker resterende utviklingskostnader. Avtalen blir endret i tråd med overstående, og sendes ut elektronisk for endelig godkjenning og signatur.

Finland sjekker ut med Forsvaret og Grensebevakningen innen 1. desember 2020.

Päätös: Sopimusta muutetaan siten, että irtisanomisaika muutetaan kahdesta vuodesta yhdeksi vuodeksi. Lisäksi sopimusta muutetaan siten, että Paliskuntain yhdistys kattaa kehityskustannuksista 15 000 euroa, kun taas Norjan maatalouden keskusvirasto kattaa loput kehityskustannukset. Sopimusta muutetaan yllä mainitun mukaisesti ja se toimitetaan sähköisesti lopullisesti hyväksyttäväksi ja allekirjoitettavaksi.

Suomi tarkistaa asian Puolustusvoimilta ja Rajavartiolaitokselta 1. joulukuuta 2020 mennessä.

e) Avtale om bruksrett vedrørende arbeiderbrakken i Mikonája / Sopimus Mikonojan kämpän käyttöoikeudesta.

Enighet om avtalen. Den norske avtaleparten er Fylkesmannen for Troms og Finnmark ved reindriftsdirektør Sunna Marie Penta.

Yksimielisyys sopimuksesta. Norjalainen sopimuspuoli on poronhoito-osaston johtaja Sunna Marie Penta Tromssan ja Finnmarkin lääninhallituksesta.

Vedtak: Avtalen sendes ut elektronisk for underskrift.

Päätös: Sopimus toimitetaan sähköisesti allekirjoitettavaksi.

Komission seuraavan kokouksen ajankohta ja paikka

Vedtak: Neste møte er avtalt den 18. mars 2021. Videomøte er aktuelt. Sekretariatet i Finland finner et sted som er hensiktsmessig, dersom mulig med fysisk møte.

Päätös: Seuraava kokous päätettiin pitää 18. maaliskuuta 2021. Videokokous saattaa tulla kyseeseen.

Suomen sihteeristö löytää tarkoituksenmukaisen paikan, mikäli läsnäolokokous on mahdollinen.

90/20

Eventuelt / Muut asiat

Kommissjonens funksjonstid og sammensetning:

Medlemmene som sitter i Norsk-finsk Reingjerdekommissjon er oppnevnt for fire år fra 2017-2020, slik at funksjonstiden utløper ved årets slutt.

På finsk side har man så langt ikke diskutert sammensetning av medlemmer til ny kommisjon. Finland vil nå starte arbeidet med å få på plass nye medlemmer til kommisjonen.

På norsk side har man heller ikke startet arbeidet med oppnevning av nye medlemmer. Det er Landbruks- og matdepartementet som oppnevner de norske medlemmene, mens NRL foreslår en representant.

Komission toimikausi ja kokoonpano:

Nykyisen suomalais-norjalaisen poroaitakomission jäsenet on nimitetty neljäksi vuodeksi ajanjaksolle 2017–2020, joten toimikausi päättyy vuoden lopussa.

Toistaiseksi Suomessa ei ole keskusteltu uuden komission jäsenten kokoonpanosta. Suomessa ryhdytään nyt nimittämään uusia jäseniä komissioon.

Norjassa ei ole myöskään ryhdytty nimittämään uusia jäseniä. Maatalous- ja ruokaministeriö nimittää norjalaiset jäsenet, kun taas NRL ehdottaa yhtä edustajaa.

Vedtak: Så snart det enkelte land har foretatt enn ny oppnevning, så orienteres det andre land om dette.

Päätös: Niin pian kuin kukin maa on suorittanut nimityksen, siitä ilmoitetaan toiseen maahan.

91/20

Oppsummering og avslutning av møtet / Yhteenvedo ja kokouksen päättäminen

Kommissjonens leder takket for konstruktiv dialog i møtet, og var fornøyd med at møtet kunne gjennomføres på video. Det tekniske med lyd og bilde og tolking fungerte tilfredsstillende.

Protokoll fra dette møtet vil sendes ut i løpet av 14 dager fra det norske sekretariatet. Møtet ble avsluttet ca. 40 minutter på overtid.

Komission puheenjohtaja kiitti kokouksen rakentavasta keskustelusta ja oli tyytyväinen siihen, että kokous pystyttiin pitämään videoyhteyden avulla. Ääni- ja kuvatekniikka ja tulkkaukset toimivat tyydyttävästi.

Norjan sihteeristö toimittaa tämän kokouksen pöytäkirjan 14 päivän sisällä. Kokous päätettiin n. 40 minuuttia suunniteltua myöhemmin.

Morten Floor

Hannu Linjakumpu

Johan Ingvald Hætta

Anne Ollila

Katarina Påve Gaup